

Andrej Medved

Videnja

Mladinska knjiga, Ljubljana 1994

Leta 1969 je takrat dvaindvajsetletni Andrej Medved izdal prvo pesniško zbirko z značilnim naslovom *Po poti vrnitve po poti bega*. Značilnim zato, ker je naslovna sintagma nastala na osnovi paradoksa (vrnitev postavlja na prvo mesto, beg – v nasprotju z običajno logiko – pride šele za njo), paradoks pa je poleg besedne igre ena glavnih prvin, s pomočjo katerih Medved gradi samotni stolp svoje poezije. "Svet je hujši od pekla," je zapisal mladenič in njegova bolečina, njegov obup sta bralcu (še vedno) zlahka doumljiva. Govori tudi o "brezpomembnosti bežanja", a to ne pomeni, da je pristal na svet, kakršen je. "Beg" se kljub vsemu dogaja, le da je prenešen na čisto posebno, jezikovno raven, na kateri je obstoječi svet podrejen pesniški domišljiji. "Divji vranci v orehovitih lupinah" so primer pesniškega izmisleka, ki mu zlahka prilepimo oznako nadrealizem. Presenetljive, drzne podobe so za Medvedovo poezijo postale imperativ, v tej obrti se je mojstril iz zbirke v zbirko.

Za drugo zbirko – *Sled* iz leta 1971 so značilne genitivne metafore, dodatno podkrepjene z metaforičnimi pridevniki in nanizane v že kar nepregledne verige. Beg, dvom, strah, smrt so tematska jedra zbirke, ki narekujejo izbiro podob: kače, kuščarji in škorpijoni delajo družbo hobotnicam, ribam in jeguljam, nekje v zraku pa vreščijo ničkaj prijazne, "zlakotnjene ptice". Medveda zanima tudi zvočna plat jezika, rad se igra s soglasniki ("Členovite ptičje Črede") in se s poudarjeno trdoto jezika izogiba slehernega sentimenta.

Zbirka *Ogenj ogenj pada* iz leta 1974 je odprla erotično tematiko: pesnik je v enem zamahu ubesedil spolni akt in hkrati opozoril na Medveda filozofa. Na koncu "poeme", ki se bere v obliki ene vrstice na stran, stoji "ubijalska svetost biti". V spremni besedi je T. Kermauner razložil, da je Medved "karnist", da je njegov cilj "kraljestvo mističnega mesa". Odveč je spominjati, da je bil t. i. karnizem kratke sape.

Knjiga *Telo losa* (1992) pomeni radikalizacijo Medvedovih zgodnjih zbirk, zunaj tega konteksta ji je težko slediti. Vse je spet tu: jezikovna virtuoznost, osupljive metafore, tematika nelepega, raz(o)čaranega sveta. Pesnik se je še trdneje zaprl v samotni stolp svoje poezije, kot kak poslednji Mohikanec vztraja pri tradiciji

modernizma, tako da so le posamezne besede tiste špranje v zidu, skozi katere nam je dano pokukati v notranjost.

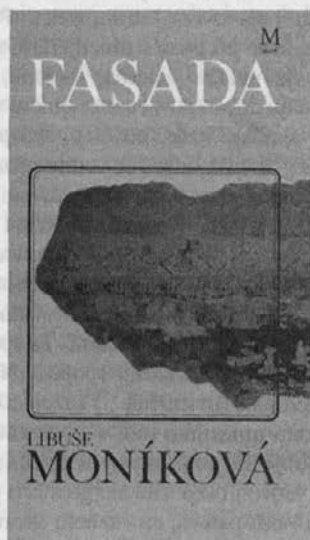
Z najnovejšo zbirko *Videnja* Andrej Medved nadaljuje svojo dosedanjo pesniško pot, ki je laže določljiva na ravni poetike kot na ravni vsebine. Medved zavrača mimetično funkcijo poezije: to pomeni, da ne predstavlja obstoječega, realnega sveta, ampak iz svoje domišljije, bolje rečeno: iz svojega nezavednega, črpa podobe, s katerimi gradi lasten, imaginaren svet. Te podobe so že od njegove prve zbirke izredno drzne in presenetljive, vrstijo se po logiki asociacij in lahko bi rekli, da je Medvedova poezija zelo blizu poetiki nadrealizma. Da bi podoba postala simbol, jo moramo interpretirati kot tako – za čutno danostjo moramo poiskati (skriti) pomen. To opravilo je pri Medvedovi poeziji izredno naporno, saj sama poezija ne vsebuje ključa za razumevanje. Gre za prepis iz nezavednega, ki šele kliče po osmislnitvi in šele potem, ko bralec v svoje branje vloži interpretacijski napor, lahko govori o simbolizmu Medvedove poezije. Nekaj podobnega trdijo psihoanalitiki o sanjah, nekateri pa tudi pravijo, da to, kar zgolj prepisemo iz nezavednega, še ni umetnost.

Zaradi izredne gostote in raznovrstnosti Medvedovih podob je težko določiti tematska jedra, iz katerih izhajajo posamezne podobe. Vendar je očitno, da so dolgo prevladovala negativna tematska jedra, kot so beg, dvom, strah, smrt. Posebno poglavje v Medvedovi poeziji predstavlja erotika, ki se prepleta z omenjenimi stanji in je tako silovita, da meji na uničenje. Čeprav je izrazito telesna, mesena, naj bi pomenila nekaj "več", njeno transcendentno funkcijo dobro povzema že omenjeni izraz "mistika karnizma". V negativni tematski krog spadajo kače, kuščarji, škorpionji in podobna golazen. Tudi v zbirki *Videnja* je ena pogostejših besed še vedno groza, toda na drugi strani je vedno več podob, ki jih lahko označimo za svetle in pozitivne. Presenetljivo veliko je živali, ki so nosilke pozitivnih lastnosti – pojavljajo se na primer labodi, pavi in celo samorog kot tipičen simbol čistosti, nedolžnosti in duhovne moči. Svet, kakršnega predstavlja Medvedova poezija, je izrazito bipolaren: na eni strani so "rajske ptice", na drugi "pošasti iz prsti", to – najbolj preprosto rečeno – simbolizira večni boj med dobrim iz zlom, med ustvarjalnimi in razdiralnimi silami. Ta spopad je lahko čisto zunanji, poteka zunaj človeka, ali pa gre za notranji spopad. Nekatero podobe v Medvedovi poeziji (vodnjak, labirint, diamanti in kristali ...) kažejo, da lahko dinamiko med dobrim in zlim, med lepim in grdim umestimo tudi v človekovo psiho. Medved se sicer izogiba imenovanju lirskega subjekta, toda nekaj sklepnih pesmi v vsaki od treh enot, ki sestavljajo zbirko *Videnja*, dovolj razpoznavno govori o pesniku in njegovem poslanstvu, da v "čutnem paradizu" sliši pesem, da razbere sporočila, ki mu jih prinaša nezavedno in jih prenese v jezik. Tudi naslov zbirke govori o tem: gre za pesnikova "videnja", za njegov vpogled v kaotični svet, ki mu ga razkriva lastna domišljija. Pesnik je tako spet "videc", njegova naloga, ki jo je v profanem svetu že izgubil, je spet, da razkriva večne skrivnosti. Medvedove mistične aspiracije razkriva tudi citiranje enigmatičnih besed W. Blakea: "Domisljija je človekovo večno telo," ki jih je Medved uporabil za moto zbirke. Vprašanje je le, ali je Blake z besedo

"domišljija" mislil isto kot Medved.

Medved ostaja zvest modernizmu in tradiciji hermetične, težko dostopne poezije, ki je do skrajnosti estetizirana. (Seznam uporabljenih pesniških sredstev bi bil zelo dolg, naštejmo samo nekatera: genitivne in glagolske metafore, eliptične komparacije, sinestezije, aliteracije, konzonance, notranje rime, ponavljanje predloga "v", ki prispeva k dinamičnosti zbirke, poseben ritem in celo metrum ...) Kot taka seveda predstavlja redke dosežek v slovenski literaturi, o njeni vrednosti pa bodo prej ali slej sodili različni literarni okusi.

Darja Pavlič

NAGRADA VILENICE 1993

Roman lanske nagrajenke **Vilenice**, izšel v sozaložništvu *Društva slovenskih pisateljev* in *Založbe MIHELAC* v odličnem prevodu Štefana Vevarja.

Cena knjige je 3780 SIT.

Knjigo lahko naročite na naslov: **ZALOŽBA MIHELAC**, Koseskega 25, p.p. 428, 61000 LJUBLJANA.